Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ“
Vaikams — „VARPELĮ“

Nr. 81 | Vilnius 1938 m. gruodžio 29 d. (ketvirtadienis) | Pirmi metai

Šiame numeryje

Dėl ukrainų projekto. Min. Urbšio kelionė į Berlyną. Kas naujo Čekoslovakijoje. Italijos-Prancūzijos konfliktas. Pablogėjo Amerikos Vokietijos santykiai. Į Varšuvą žada atvykti min. Ribentropas. Kultūrinės Žinios. Valsčių tarybų rinkimai.

REIKIA 5 MILIJARDŲ AUKSINŲ

Visokių švenčių proga laikraščiuose daug rašoma apie tai, kaip šventes praleisti, ką nusipirkti, kur ir kaip pasilinksminti. Tačiau visi tie įvairūs patarimai rašomi daugiausia miestų gyventojams, kurie ir skatiką ir rūbą geresnį ir butą erdvesnį turi. Tiesa, vargo ir net skurdo netrūksta ir mieste. Visi žinome, ką reiškia žodžiai „miesto proletarai“. Iš kitos betgi pusės reikia įsidėmėti, kad nemažiau proletarų — vargšų yra ir kaime, kur gyvenimo sąlygos yra daug sunkesnės.

Imkime, pavyzdžiui, nors ir gyvenamuosius butus—pirkias mūsų krašte. Kaime yra įprasta statyti pirkia be jokių pertvėrimų (be kambarių) su kuo mažesniais langais (stiklas brangus). Kaimo pirkia su keliais kambariais retai kur randama ir kaimiečių šeimos dažniausiai gyvena vienoje pirkioje. Savaime aišku, kad gyvenant vienoje nedidelėje pirkioje keliems žmonėms, nėra ko laukti, kad jie būtų sveiki, gerai linksmai nusiteikę.

Atrodo, kad kuo greičiau reikėtų susirūpinti geresnėmis kaimo gyvenimo sąlygomis statant daugiau erdvių, su dideliais langais pirkių, turinčių nors po 2—3 kambarius. Dabartinėse tačiau sąlygose patys kaimo žmonės savo lėšomis jokiu būdu negali padidinti savo pirkių arba pasistatyti naujų. Net gi skirstantis vienkiemiais nieks beveik nestato naujų pirkių, nes miškui pabrangus apie naują pirkią nėra ko nė burnos aušinti.

Kyla klausimas, kas gali padėti kaimo žmonėms padidinti ir pasistatyti naujas pirkias? Kadangi patys neišgali, tai reikėtų laukti pagelbos iš valdžios. Bet gerai žinome, kad valdžia neturi aukso kasyklų ir pilti pinigų negali. O juo labiau, kad, pavyzdžiui, kalbamam tikslui reikia labai daug.

Neseniai Lenkijos žemės ūkio viceministeris p. Jarošinskis pareiškė, kad, norint kaimo žmonių gyvenimą šiaip taip pagerinti, reikia vien statybai paskirti bent 5 milijardus auksinų (metinis Lenkijos biudžetas siekia 2 milijardų 500 milijonų auksinų sumą).

Vieno Varšuvos dienraščio „Express Poranny“ korespondentas paklausė p. ministerį, kiek iš tikro tam tikslui buvo paskirta. Atsakymas buvo toksai:

„Per paskutinius 15 metų valstybė statybos reikalams buvo paskyrusi vieną milijardą auksinų. Kaimas savo statybai gavo apie 13 milijonų, arba iš viso 1%.

Laimei, tai nėra viskas, ka valstybė toje srityje yra padarusi. Parcelacijos keliu sudarytų ūkių statybai buvo paskirta 63 milijonai auksinų, kuriais pasinaudojo apie 7.000 osadnikų. Be to, vedant komasaciją ūkininkai gavo apie 50 milijonų ir iš investicinių paskolų privatinės parceliacijos dalyviams statybai sunaudota apie 30 milijonų auksinų.

Taigi kaimas iš viso statybos reikalams yra gavęs 160 milijonų auksinų.

Ūkio statybos reikalai yra labai dideli. Vien vykdant parceliaciją ir komasaciją reikėtų turėti apie 500 milijonų auksinų. O tai būtų vos dešimta dalis to, kas kaimui reikalinga.

Ir ši pagelba kaimui yra būtina, jeigu nenorime, kad kaimo statyba menkėtų, nes ir dabartinė padėtis neatstoja net vidutinių statybos normų“.

Tiek p. ministeris, kurio pareiškimą minėtas laikraštis pavadino „Kad kaimo žmonės galėtų žmoniškai gyventi, reikia turėti 5 milijardai auksinų“. Kad kaimo statyba, o tuo pačiu valstiečių gyvenimo sąlygos yra labai sunkios, visi žinome, kam nors šiek tiek yra pažįstamas kaimas. Tą dabar patvirtino ir oficialus asmuo, kuris taip pat gerai yra susipažinęs su kaimo reikalais. Reikia gailėtis tačiau, kad p. ministeris nepasakė, ar manoma daugiau lėšų skirti kaimo statybai, ar bus tenkinamasi dabartinėmis normomis, kurios, kaip sako p. ministeris, patenkina tik 1% tikrųjų reikalavimų.

Tuo būdu kyla klausimas, kas gi reikia daryti, kokių priemonių imtis, kad nors šiek tiek pagerinus kaimo žmonių gyvenimo sąlygas? Straipsnį pavadinome „Reikia 5 milijardų auksinų“. Visi žinome, kad vargiai kada nors tokia suma bus paskirta kaimui. Tačiau gyvename tokį laikotarpį, kad norėdami šį tą laimėti, turime patys savimi rūpintis, patys džiovinti galvas dėl savo dalios. Viena iš tokių priemonių — kaimo savivaldybės, kuriose mes dalyvavome ir kurias daugelyje vietų laimėjome. Kaip galima šia svarbia priemone pasinaudoti—pakalbėsime artimiausiu metu.

Šiurpulinga traukinio katastrofa Rumunijoje

Kūčių vakarą Rumunijoje įvyko didelė traukinių katastrofa. Tą vakarą vienoje stotyje susidūrė du keleivių traukiniai. Susidūrimo rezultatai buvo labai baisūs. Vietoje buvo užmušta 93 žmonės ir 350 sužeista. Ši katastrofa Rumunijoje padarė nepaprastai slėgiantį įspūdį.

Nepriėmė ukrainų projekto

Pirmomis Lenkijos Seimo posėdžio dienomis ukrainų atstovas Mudry pareiškė, kad Ukrainų atstovų klūbas netrukus įteiksiąs svarbų projektą.

Apie tokio projekto įteikimą lenkų spaudoje nieko nebuvo minėta, tik šio mėn. 23 dieną Vilniaus endekų dienraštis „Głos Narodowy“, suminėjęs apie ukrainų projekto įteikimą, rašo:

„P. pirmininkas (seimo) Makovskis atsakė, kad ukrainų projekto negali duoti svarstyti, nes jis nesuderinamas su Konstitucija.

Ukrainų pasiūlymas siekia Konstitucijos pakeitimo, kas yra numatyta Konstitucijos 80 str. 1 punkte, kur sakoma:

„Konstitucija gali būti pakeista Respublikos Prezidentui, vyriausybei arba ketvirtadaliai seimo atstovų pasiūlus“.

Atstovų pasiūlymas pakeisti Konstituciją turi būti bent 52 atstovų pasirašytas. Įstatymdavybės pasiūlymas, kuris nėra Konstitucijos nuostatams priešingas, gali būti pasirašytas tik 15 atstovų“

Į Varšuvą atvyksiąs min. Ribentropas

Kaip žinia, nesenai Paryžiuje lankėsi Vokietijos užsienių reikalų ministeris Ribentropas, kuris kartu su ministeriu Bone pasirašė Vokietijos-Prancūzijos nepuolimo deklaraciją.

Dabar kai kuriuose lenkų laikraščiuose pasirodė žinių, kad sausio mėn. Vokietijos užsienių reikalų ministeris Ribentropas atvyksiąs į Varšuvą. Lenkų spauda, paduodama šią žinią su klaustuku, pažymi, kad tuo tarpu nieko tikro šiuo klausimu nėra žinoma ir užsieny apie tai rašo tik Prahos čekų dienraščiai.

Min. J. Urbšys vyks į Berlyną

Nors Klaipėdos krašto seimelio rinkimai ir dėl jų sukeltas triukšmas jau seniai yra praėję, tačiau Klaipėdos krašto klausimas tarptautinėje politikoje vis dar tebėra gyvas. Juo domisi ne vien Lietuva ir Vokietija, bet ir kai kurios kitos valstybės. Pav., gruodžio 16 d. darė žygių Berlyne Lenkijos pasiuntinys Lipskis, kuris pareiškė, kad dėl Klaipėdos krašto politinės ir ūkinės ateities Lenkija nesanti abejinga. Taip pat Klaipėdos klausimą yra iškėlę ir Anglijos žemesnieji rūmai, kurie tuo reikalu gruodžio 22 d. paprašė savo vyriausybės paaiškinimų. Atsakydamas min. pirm. Čemberlenas tarp kitko pasakė, kad pasitarimo metu Berchtesgadene Hitleris jam, Čemberlenui, pareiškęs, kad jis mielai paliksiąs Klaipėdos kraštą jo dabartinėje padėtyje, kol Lietuvos vyriausybė laikysis visų statuto reikalavimų.

Šiomis dienomis daug dėmesio sukėlė Kauno laikraščių paskelbta žinia, kad tuojau po Naujųjų Metų Lietuvos užsienių reikalų ministeris J. Urbšys vyksiąs į Berlyną. Jis tarsis su Vokietijos užsienių reikalų min. Ribentropu, o taip pat numatoma, kad jį priimsiąs ir Hitleris. Kartu su min. Urbšiu vyksiąs ir naujai paskirtas Klaipėdos krašto gubernatorius min. V. Gailius.

Kauno laikraščiai spėja, kad svarbiausių numatomų pasitarimų punktą sudarysią Klaipėdos krašto reikalai ir tolimesnių politikos gairių nustatymas, kuris esąs reikalingas, palaikant gerus tarp abiejų valstybių kaimyninius santykius.

Ryšium su numatyta į Berlyną kelione šiomis dienomis į Kauną buvo atsilankės Klaipėdos krašto gubernatorius min. V. Gailius, kuris su centro vyriausybe turėjo visą eilę svarbių pasitarimų.

Naujas Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje

Kaip žinia, išvykus ministeriui Škirpai iš Varšuvos, Lietuvos pasiuntiniu Lenkijai buvo paskirtas min. J. Šaulys.

Kol dar naujas pasiuntinys neatvyko, Lietuvos pasiuntinybės reikalus veda tarėjas Trimakas.

Dabar pranešama, kad min. J. Šaulys į Varšuvą atvyks sausio mėn. pirmomis dienomis ir tuojau įteiks P. Prezidentui savo paskyrimo raštus.

Čekoslovakijoje kaip Vokietijoje

Paskutiniu metu Europos spaudoje vis daugiau rašoma apie vykstančias naujas Čekoslovakijos vidaus gyvenime atamainas.

Kaip žinia, savo metu vokiečių spauda atvirai rašė, kad dabartinė Čekoslovakija negalinti vesti savarankiškos ekonominės politikos, nes po Sudetų prijungimo ir visa Čekoslovakija tapo ekonominiu atžvilgiu priklausoma nuo Vokietijos. O kai čekai negavo anglų žadėtos paskolos, galutinai paaiškėjo, kad Čekoslovakija tikrai priklauso nuo Vokietijos: Vokietija yra numačiusi Čekoslovakijos teritorijoje išvesti kelias autostradas, kanalus ir, be to, Čekoslovakijos teritorijoje kursuoja vokiečių traukiniai su su vokiečių tarnautojais.

Dabar pranešama, kad vokiečiai, nepasitenkinę ekonominiu įsigalėjimu, daro didelę įtaką ir kitose gyvenimo srityse. Pavyzdžiui, Čekoslovakijos vyriausybė nutarė uždaryti komunistų partiją, visus komunistinius laikraščius ir atleido iš visų mokyklų žydus ir žydų kilmės mokytojus.

Nė sprindžio žemės

Užtikrina prancūzai

Prancūzijos ir Italijos įtempti santykiai vis dar nepagerėjo, nors abiejų pusių spauda vengia griežto tono.

Kaip jau minėta, Italijos vyriausybė šiuo klausimu savo nuomonės oficiališkai dar nepareiškė, tuo tarpu Prancūzijos užsienių reikalų ministeris pakartotinai pabrėžė, kad Prancūzija niekam neduosianti nė vieno sprindžio savo žemių. Šiuo klausimu visi prancūzai yra vieningai nusistatę ne tik pačioje Prancūzijoje, bet taip pat Korsikoje ir Tunise, prie kurių italai reiškia savo pretensijų.

Dabar pranešama, kad artimiausiu metu Prancūzijos ministeris pirmininkas Deladie vyksiąs į Tunisą ir Korsiką, kur pranešiąs vietos gyventojams Prancūzijos nusistatymą niekam neduoti savo žemių.

×

Paskutiniu metu Paryžiaus spauda pranešė žinių, kad Abisinijoje prie Prancūzijos kolonijos Somalijos italai yra sutraukę daug kariuomenės. Bijoma, kad italai nepradėtų patys vieni „lyginti“ sienų su Prancūzijos žemėmis.

Palestinoje karas

Iki šiol anglams nei su policijos, nei netgi su kariuomenės pagelba nepavyko numalšinti sukilusių Palestinos arabų, kurie juo toliau, juo atkakliau kovoja už Palestiną, nenorėdami jon įsileisti žydų.

Telegramos praneša, kad šiaurinėje Palestinos dalyje anglai sutraukė 10 tūkstančių kariuomenės, kuri kovoja su arabais. Kadangi arabai turi gerai ginkluotų žmonių tik apie 3 tūkstančius, tai jie atviro mūšio vengia, kovodami su anglais partizanišku būdu. Kad arabai kovoja atkakliai, matyti ir iš to, jog anglai naudojasi ne tik artilerija, bet tankais ir net lėktuvais.

Podraug pranešama, kad apie 25 tūkstančiai arabų gyventojų yra pabėgę iš Palestinos nuo policijos ir kariuomenės teroro.

Išsiunčiami Čekoslovakijos piliečiai

Lenkų spauda jau anksčiau nusiskundė, kad tarp Lenkijos ir Čekoslovakijos, išvedus naują sieną, iš Čekoslovakijos buvo pradėta tremti Lenkijos piliečiai.

Dabar oficiališkai pranešama, kad Kalėdų antrą dieną iš kelių valsčių Užolzės Silezijoje buvo išsiųsta apie 200 Čekoslovakijos piliečių.

Oficialiame pranešime yra pasakyta, kad esąs tai atsakymas į masinį Lenkijos piliečių iš Čekoslovakijos išsiuntimą.

Griežtas Amerikos nusistatymas prieš Vokietiją

Prieš Kalėdas Jungtinių Amerikos Valstybių vidaus reikalų ministeris Iksas pasakė didelę politinę kalbą, kurioje griežtai pasmerkė Vokietijos vidaus politiką. Ministeris tarp kitko yra pareiškęs, kad dabartinės Vokietijos vedamos politikos negalima lyginti su viduramžiais, nes tai būtų nedovanotinas kalbamo laikotarpio įžeidimas. Dabartinę Vokietiją, ministerio Ikso nuomone, galima lyginti tik su priešistoriniais žmonijos laikais.

Kaip ir reikėjo laukti, visa vokiečių spauda griežčiausiu būdu pasisakė prieš Ikso kalbą, įžiūrėdami joje vulgarišką Vokietijos įžeidimą. Be to, Vokietijos ambasadoriaus Vašingtone pavaduotojas Tomsenas tuojau nuvyko pas Amerikos užsienių reikalų viceministerį, pareikšdamas griežtą protestą prieš Ikso kalbą. Bet viceministeris Ueles atsakė, kad protesto neima domėn, nes visa Amerika pritaria ministerio Ikso kalbai.

Ir iš tikro, visi Amerikos laikraščiai rašo, kad vyriausybė gerai pasielgė, padarydama Vokietijos adresu tokį žygį.

„AIDO“ prenumeratoriams užsienyje

Baigiantis metams, primename gerbiamiesiems „AIDO“ prenumeratoriams užsienyje, kad paskubėtų atsilyginti už laikraštį.

Prenumeravimo sąlygos įdėtos paskutiniame laikraščio puslapyje. Be to, „AIDO“ prenumeratoriams Lietuvoje primename, kad, padažninus laikraštį, metams kartu su priedais jis kaštuoja 20 litų.

KULTŪRINĖS ŽINIOS

Pranui Mašiotui 75 metai

Šių metų gruodžio mėnesį Pranui Mašiotui, žinomam mūsų tautos veikėjui, suėjo 75 metai. Ta proga pravartu susipažinti su jubiliato asmeniu ir apibūdinti jo veikimą. Pranas Mašiotas gimė Šakių apskrityje, lietuviškame Zanavykų kaime. Mokslus ėjo Marijampolės gimnazijoje ir Maskvos universitete, kur studijavo matematiką. Baigęs studijas, svajojo gauti darbo Lietuvoje. Tačiau anais laikais lietuviui ir katalikui gauti savo tėvynėje darbo buvo beveik neįmanoma. Tad ir Pranui Mašiotui, baigus universitetą, teko atsidurti Lomžoje, kur buvo gavęs menką valdininko vietą Vėliau vargais negalais gavo teisę mokytojauti Rygoje, realinėje miesto mokykloje. Mokytojo darbas Pranui Mašiotui buvo ir yra—mėgstamiausias. Jis visą amžių ypač mėgo ir auklėjo mūsų tautos mažuosius savo raštais, kurių yra labai daug parašęs ir išleidęs tiek sunkiausiais mūsų tautos gyvenimo metais, tiek atgavus nepriklausomybę. Jei paimsi į rankas gražiai išleistą knygutę vaikams, jei tos knygutės bus taisyklinga kalba ir graži išvaizda — gali būti tikras, kad jos autorius — Pranas Mašiotas. Mūsų kalbininkas Rygiškių Jonas, kuriam retas kas įtikdavo išleisti knygą, kuris kone kiekvieną autorių išbardavo už blogą vadovėlio ar šiaip leidinio kalbą, Prano Mašioto knygoms neturėdavo priekaištų, priešingai, dar pagirdavo jas ir pasigerėdavo jų lengvu, aiškiu, taisyklingu ir suprantamu pasakojimu.

Rygoje prieš karą buvo nemaža lietuvių kolonija, pasireiškusi savo veikimu ir turėjusi įtakos visos Lietuvos tautiniam darbui. Pranas Mošiotas patapo Rygos lietuviškųjų organizacijų veikliuoju nariu. Čia jis dirbo vaidybose, rūpinosi lietuvių mokslo, meno ir kultūros reikalais. Svajojo drauge su kitais lietuviais rygiečiais inteligentais kurti lietuvišką vidurinę mokyklą. Tačiau ši svajonė tuo laiku dar buvo neįvykdoma. Todėl Pr. Mašiotas svajojo padaryti prieinamesnį lietuviams bent pradžios mokslą. 1906 metais įsikūrusi „Apšvietimo Draugija Žvaigždė“, Pr. Mašioto vadovaujama ir pirmininkaujama, įkūrė ir laikė Rygoje kelias pradžios mokyklas. O Didžiojo karo metu, kada Martyno Yčo rūpesčiu buvo gautas rusų vyriausybės sutikimas steigti Voroneže 2 lietuvių gimnazijas, Pr. Mašiotas yra vienos tų gimnazijų direktoriumi. Čia jam teko auklėti ir mokyti nemaža jaunimo, iš kurio vėliau išėjo geras būrys Lietuvos veikėjų. Susikūrus Lietuvos valstybei, Pr. Mašioto pedagoginė praktika ir prityrimas buvo labai reikalingi dalykai naujam mokyklos gyvenimui kurti. Nepriklausomoje Lietuvoje jubiliatas tampa švietimo darbo organizatoriumi ir keletą metų iš eilės eina svarbias švietimo viceministerio pareigas. Mėgdamas ne tik organizacinį, bet ir praktinį švietimo darbą, Pr. Mašiotas vėliau tampa Klaipėdos lietuvių Vytauto Didžiojo gimnazijos direktorium, kur dirba keletą metų, skleisdamas apvokietėjusiame krašte lietuvybės idėją.

Pr. Mašioto darbas pradžios mokyklos srityje — toli gražu ne viskas. Jubiliatas, būdamas matematikas-specialistas, yra išleidęs vadovėlių iš savo specialybės. Pirmieji vidurinių mokyklų matematikos vadovėliai, algebros, analit. geometrijos ir kt., kuriais naudojosi mokiniai, buvo parašyti Pr. Mašioto. Liaudies mokyklos knygos, mokslo populiarizacija, žinios apie bites, pasikalbėjimai apie skruzdes, pagaliau vidurinės mokyklos mokslo vadovėliai — tai vis Pr. Mašioto darbai. Jis, pasirodo, moka kalbėti į visus. Jį supranta vaikai, liaudis ir moksleiviai. O jeigu dar prisiminsime Praną Mašiotą „aušrininką“ buvus ir „Aušroje“ rašius, tai suprasime, koks turiningas ir gražus jo amžius. Nuo „Aušros“ bendradarbio ligi nepriklausomos lietuvių valstybės ministerio! Tiek jo nueita ir dar einama, ir dar kuriama. Maža buvo mūsų aušrininkų svajotojų, idealistų, dar mažiau jų pamatė savo akimis Lietuvos *valstybę. Pranas Mašiotas yra tų* laimingųjų tarpe, kuriais džiaugiasi visa tauta ir valstybė. Visi, kas mini jo garbingą sukaktį, linki jam dar ilgai gyventi ir daug kurti. Geriausius savo linkėjimus ta proga reiškia ir vilniečiai.

V. M.

Bus statomi Meno ir Literatūros Rūmai

Lietuvos rašytojai yra susibūrę į tam tikrą savo draugiją, kurios pirmininkas Liudas Gira neseniai spaudos atstovams pranešė apie eilę svarbių darbų, numatytų artimiausioje ateityje. Be kita ko, jis pranešė, kad esą sumatyta statyti Meno ir Literatūros Rūmai maždaug už 200 000 lt. Tam tikslui artimiausiomis dienomis būsiąs sukviestas visų miesto organizacijų atstovų pasitarimas kurs išrinksiąs tuo reikalu rūpintis komisiją. Meno ir Literatūros Rūmuose būtų įvairioms meno sritims skyriai ir parodoms ruošti bei susirinkimams šaukti tam tikros salės. Tai būtų mūsų rašytojų, muzikų, teatralų, apskritai-menininkų židinys, kuriame galėtų augti mūsų kultūra. Tačiau Lietuvos Rašytojų Draugija kol kas rūmams statyti neturi lėšų Tikisi jų surinkti visuomenėje. Turėsią tiems rūmams aukoti pirmiausia įvairių pramogų ir literatūros vakarų ruošėjai, kurie turėsią mokėti tam tikrą pilietinį mokestį. už kiekvieną literatūros vakaro programoje dalyvaujantį Lietuvių Rašytojų Draugijos (sutrumpintai L.R.D.) narį po 25 litus. Be to, ir šiaip piliečiai būsią organizuotų paskaitininkų tikinami rūmų reikalingumu ir raginami aukoti.

1938 metų spaudinių apžvalga

Taip jau yra priimta, kad baigiantis ar pasibaigus kalendoriniams metams, daroma atliktų darbų apžvalga. Apžvelgiama tarptautinis ir savasis gyvenimas. Šioje vietoje tradiciniu būdu norėtųsi peržiūrėti ir mūsų, Vilniaus lietuvių, žodžio kūrybos laimėjimus 1938 m. Kalbėsime, be abejo, tik apie tai, kas buvo sukurta ir išleista atskirais leidiniais. Savaime suprantama, kad žemiau minimi leidiniai, tai tik dalis šio krašto lietuvių kultūrinės kūrybos, kuri kad ir nelabai stipriai, bet vis dėlto reiškiasi daug plačiau ir be atvangos, taip, kad ir kalendorinių metų pasibaigimas jos nesulaiko. Jeigu daroma metinės apžvalgos, tai tik tam, kad galima būtų lengviau palyginti, kas yra mūsų laimėta žodinėj kūryboj paskirais metais.

1938 metais Vilniuje buvo išleisti šie leidiniai:

1. Vl. Radziulis: **Žingsniai gyveniman** — apysaka, kurioje nagrinėjamas šio krašto bežemių ir mažažemių emigracijos Latvijon klausimas;
2. Ona Micūtė: **Žiburiai pelkėse** — eilėraščių rinkinys;
3. Juozas Kėkštas-Adomavičius: **Toks gyvenimas** — eilėraščių rinkinys;
4. Alb. Žukauskas: **Laikai ir žmonės** — eilėraščių rinkinys;
5. **Pertraukti karoliai** — įvairių autorių novelių rinkinys;
6. D-ras J. Šlapelis: **Lietuviškas lenkų kalbos žodynas;**
7. R. Mackevičius: **Dvidešimt metų** — Lietuvos Nepriklausomybės XX-čiui paminėti;
8. J. Sinius: **Aidai į dangų** — 6 giesmės mišriam chorui;
9. B. Dobilėlis: **Mūsų elementorius;**
10. K. Kurtutis **Darželis** — elementorius;
11. **Skaitymų knyga** — 3 dalys atskirai išleisto ;
12. **Sveikatingumas kaimo pirkioje** — J. Maceikos versta iš lenkų kalbos;
13. **Naminių gyvulių gydymas** — perspausdinta iš Liet. Žemės Ūkio Rūmų leidinio.
14. **Mergaičių darbeliai** — praktiški siuvimo ir mezgimo pamokymai — perspausdinta iš Liet. Žemės Ūkio Rūmų leidinio;
15. St. Čepulio: **Sveikata** — medicininiški patarimai;
16. **Ūkininkų Kalendorius** 1939 metams didelis leidinys su įvairiais patarimais ir pasiskaitymais ūkininkams;
17. **Kaip renkamos seniūnijų, valsčių ir apskričių tarybos.**

Taigi iš viso išleista 17 įvairių leidinių. Pastebėtina, kad neimant domėn pirmųjų metų paskutinio dvidešimtmečio, kada Vilniuje kultūrinis gyvenimas buvo labai įtampus, — 1938 metais buvo išleista daugiausia spaudinių. 1936 metais buvo išleista 9 spaudiniai, o 1937 — 14 spaudinių. Tiesa, 1938 metų leidiniuose yra verstinių ir keli leidiniai perspausdinta. Vadinas, kūrybingumo atžvilgiu į pateiktą leidinių sąrašą galima ir šiaip ir taip žiūrėti. Bet vienas dalykas reikia būtinai pažymėti. Iš išleistų leidinių skaičiaus galima spręsti, kad mūsų visuomenėje yra pasireiškęs didesnis kultūrinis judumas, negu seniau būdavo. Sakau: kultūrinis judrumas, nes apie kultūrinį visuomenės lygmens pakilimą galima spręsti, išnagrinėjus kiekvieną leidinį atskirai, įsigilinus į tokios ar kitokios knygos turinį. Kadangi kiekviena naujai pasirodžiusi knyga buvo šen ar ten paminėta ir įvertinta, tai čia to nėra reikalo daryti. Užtat kitokia pastaba skverbiasi galvon, žiūrint į 1938 metų leidinių sąrašą. Jame visai trūksta populiarių mokslo knygų. Tai yra, be abejo, didelė spraga mūsų kultūriniame gyvenime, nekalbant jau apie rimtesnius mokslo veikalus. Su ta spraga įeiname į 1939 metus. Visiems labai malonu ir naudinga būtų, jeigu kitais metais ši spraga būtų bent kuo nors užpildyta.

Sustokime kiek ilgeliau ties grožinės literatūros knygomis. Malonu konstatuoti, kad 1938 metais ir grožinės literatūros knygų išleista daugiau, negu seniau. Išleista, būtent, 5 knygos. Tuo tarpu 1935 m. išleista 2 knygos, 1936 m. — 2 knygos, 1937 m. taip pat tiktai 2 knygos. Taigi 1938 m. grožinės literatūros knygų išleista 2 su puse kartų daugiau, negu paskutiniais trejais metais. Ir dar viena pastaba. 1938 m. poezija stipriai pasireiškė. Išleista net trys eilėraščių rinkiniai. Tai jau labai daug, juo labiau, kad ligi šiol (neimant domėn 1936 m. išleisto Vl. Radziulio eilėraščių rikinio **Pirmais sparnais**) mūsų poezija reiškiasi visai palaidai perijodinėje spaudoje.

R. Mackevičius, iš kurio paprastai kasmet susilaukdavome po vieną apysaką, 1938 m. nieko nedavė iš grožinės kūrybos. Bet dėl to negalima R. Mackevičiui daryti jokio priekaišto. Atvirkščiai, kiekvienam rašytojui, kuris kasmet parašo romaną, galima prikišti, kad jis per greit rašo, nesistengdamas tinkamai apdoroti savo kūrinio Ir kažin, ar labai pageidautina būtų, kad mūsų rašytojai stengtųsi kasmet duoti po vieną apysaką. Tegu leidinių apžvalgoje būna mažiau, bet geresnių apysakų. Štai kas yra svarbiausia. Gero romano visuomenė galėtų palaukti trejus ir ketverius ar net penkerius metus.

Kalbant apie grožinę literatūrą reikia paminėti ir kai kurie vienkartiniai leidiniai, kurie išimtinai buvo skiriami literatūrai. Tokių leidinių 1938 m. buvo trys: **Piūvis, Sėja** ir **Vienkartinis**.

Dabar keli žodžiai apie perijodinę spaudą:

1. **Lietuviškas Baras** — pradėjęs eiti mėnesiniu, šiais metais išvarė mūsų kultūriame gyvenime didelį barą. Rasdavosi jame rimtų straipsnių iš visų gyvenimo sričių. Bet nebus perdėta, jeigu pasakysiu, kad „L. B.“ galėtų dar geriau pasireikšti
2. **Vilniaus Žodis** — savaitinis visuomenės laikraštis (toks yra oficialus laikraščio apibūdinimas). Šiemet „V. Ž.“ gerokai padidėjo, išeidavo kartais 12 puslapių, su priedais ūkininkams ir „Kūryba ir Kritika“. Bet šiais metais šis priedas rečiau pasirodydavo.

Uždarius „Vil. Rytojų“ buvo leidžiami, kaip skaitytojai prisimena, vienkartiniai leidiniai. Jie buvo pradėta leisti 1937 m. rudenį ir buvo leidžiami ligi 1938 m. balandžio mėnesio.

3. Iš eilės apie **Aidą**. Kaip žinia, Aidas pradėjo eiti po santykių užmezgimo tarp Lietuvos ir Lenkijos. Iš pradžių Aidas eidavo du kartu savaitėje, o nuo spalių mėnesio eina tris kartus. Duoda du priedus: vaikams — Varpelį ir ūkininkams — Ūkininką. Be to, įvestas kultūrinių žinių puslapis, kuriame nagrinėjami visokie kultūriniai reikalai ir dedama mūsų visuomenės ir Lietuvos valstybės kultūrinė kronika
4. **Vienkartiniai dvisavaitiniai jaunimui skirami leidiniai** kurių įvairiais pavadinimais 1938 metais išėjo 14.
5. **Vilniaus Aušra** — katalikų savaitinis laikraštis.

×

Apskrtai imant, mūsų periodinė spauda šiais metais taip pat gerokai patobulėjo, pasireiškė tam tikras spaudos pagyvėjimas, kuris kitais metais, reikia manyti, pasireikš dar stipriau.

A. Pangonis.

Dar vienas mūsų istorijos veikalas Vilniuje

Ilgus amžius apie mūsų praeitį rašė kiti. Mes gyvenome tarnaudami svetimiems, užmiršdami patys save. Visa eilė rašytojų, mokslininkų nelietuvių mūsų praeities tyrinėtojų, stengėsi daug nuo mūsų nuslėpti: jiems ne viskas buvo patogu skelbti, ką rasdavo apie mus gera parašyta.

Tad vilkdavo aikštėn daugiau tamsiąsias mūsų praeities puses, o šviesiąsias savaip nudažydavo. Patys mes ilgai neturėjome nei savo mokslininkų, nei tyrinėtojų. Istorijos vadovėlių prireikus, skolindavomės dažnai minčių iš svetimųjų veikalų, patys kaip reikiant neištyrę dalyko, imdavome svetimą medžiagą ir mažai ją suvirškinę, teikdavome kitiems.

„Žymi dauguma veikalų apie mūsų praeitį — rašo d-ras A. Kučinskas — priklauso lenkams, o paskui rusams ir vokiečiams. Lenkai daugiausia domisi mūsų praeitimi pradedant Krevos aktu (1385), kuris Lietuvą ir Lenkiją surišo daugeliu ryšių ir įgalino atlikti ne vieną bendrą žygį. Tiesa, jie yra domėjęsi mūsų praeitimi ir prieš Krevos aktą, tačiau tai daugumoje jiems tarnavo tik įvadu į tolimesnes studijas. Tiek lenkai, tiek rusai ar vokiečiai, tyrinėdami mūsų praeitį, žvelgė iš savo perspektyvos ir visų pirma ieškojo nuopelnų savo šaliai, ir dėl to daugiau nušvietė tą pusę, kuri jiems buvo įdomesnė ar naudingesnė ir rišosi su jų kraštu“. Ir tikrai, tyrinėdami istorinius šaltinius, pastebime tokių mūsų praeities dalykų, kuriuos kiti yra sąmoningai nutylėję arba tokių, kuriuos vienašališkai yra iškėlę, nes to reikėjo jų tvirtinimams paremti.

Nepriklausomybė yra daug davusi mūsų mokslui. Jau ne šiandie leidžiama visokių mokslo dalykų, savo autorių išstudijuotų ir parašytų. Be galo *svarbu tautinei mūsų savigarbai — turėti savo, lietuvišką, nuomonę dėl savo praeities.* Ji įdomu turėti ne tik mums patiems, bet ir mokslo pasauliui. Dėl to kiekvieną Lietuvos istorijos mokslo kūrinį pasitinkame su džiaugsmu. Nes toks kūrinys yra paremtas pirmaisiais istorijos šaltiniais, o ne kitų autorių veikalais, vadinasi, ne ta medžiaga, kuri kilusi nežinia iš kelintų rankų.

Dvidešimties Lietuvos nepriklausomybės metų paminėjimo proga šiemet „Sakalas“ išleido d-ro A. Kučinsko studiją *„Kęstutis — lietuvių tautos gynėjas“*. Ši studija užkiš tą spragą, kuri ligi šiol buvo mūsų istorinėje literatūroje. Apie karžygiškąjį mūsų istorijos periodą, Mindaugo bei Vytauto gadynę, turime bent keletą studijų. Tačiau apie *Kęstutį ir jo brolį Algirdą*, apie labai daug suvaidinusiu mūsų praeityje tuodu kunigaikščiu, buvo maža pačių lietuvių ligi šiol rašyta.

Seniausios žinios apie lietuvius — įvairios kronikos — irgi ne mūsų pačių rašytos. Tad ir jos labai dažnai tendencingos. Todėl lietuviui istorikui itin sunkus uždavinys surasti tikrąją istorinę teisybę ir išlaikyti savo tautos prestižą. Kaip kronikininkai kartais rašydavo apie lietuvius ir jų kunigaikščius, tepasako žemiau cituojamos kelios ištraukėlės.

Priešų manymu, lietuviams, nekenčiamiems pagonims, pats velnias padėdavęs, ypač tada, kai tekdavo jiems nugalėti priešą. Tokių pavyzdžių kronikose gausu. Štai vienoje kronikoje rašytojas sako, kad *velnio paskatinti* Algirdas su Kęstučiu kryžiuočius vėl užpuolė; su savo *velniška veisle* krikščionims pridarė daug blogo... Abu kunigaikščiai *su nežmoniška kariuomene* atėjo *krikščionių pražūčiai, kad krikščionims pakenktų. Lietuvius velnias siuntęs*. O kai kryžiuočiams žygis pasisekdavo, tai kronikų autoriai neišlaikydavo nepasidžiaugę, kad Dievas saviesiems padėjęs: esą, Dievas norėjęs, kad lietuviai mirtų tą dieną, kada Kristus už mus kentėjęs ir t.t.

Skaitydami d-ro A. Kučinsko *Kęstutį*, mūsų inteligentai patirs nemaža svarbių dalykų, lietuviškai suvirškintų. Tad kiekvieno lietuvio, o ypač inteligento, pareiga šventėms įsigyti d-ro A. Kučinsko *Kęstutį*, mūsų tautos tauraus didvyrio, gyvenimo ir darbų aprašymą, ir jį laisvomis valandomis pastudijuoti. Vilniuje yra. Veikalas įdomus ir lengvai paskaitomas.

—as.

Literatūros kronika

J. Graičiūno „Ižas Nemune“. Šiomis dienomis Spaudos Fondas išleidžia poeto Jono Graičiūno naują lyrikos rinkinį „Ižas Nemune“. Graičiūno kūryba savo nuoširdumu, aktualumu ir formos dailumu užimponuoja skaitytoją. Naujas rinkinys laukiamas su dideliu susidomėjimu.

„Dvejopa meilė“. Prieškalėdinę savaitę išėjo iš spaudos A. Šalčiuvienės Gustaitytės 11 novelių rinkinys „Dvejopa meilė“. Spaudos Fondo leidinys.

Orintaitės knyga. Prieš pat Kalėdas išleistas rašytojos P. Orintaitės naujų novelių rinkinys „Jurgučio pieva“. Viršelis V. Pazukaitės. Sp. Fondo leid.

St. Vaineikienės „Vaišvila“. „Grafo ir žmonių“ romano autorės St. Vaineikienės naujasis istorinis romanas „Vaišvila — Žemaičių baudžiauninkų vadas“ jau spausdinamas ir išeis tuojau po Kalėdų. Viršelis L. Vaineikytės. Leidžia Spaudos Fondas.

Vaikų liter naujienos. Spaudos Fondas prieš Kalėdas išleido gražias, spalvotai iliustruotas knygeles vaikams: Vyt. Sirijos Giros „Kaminkrėtį“, iliustruotą dail. R. Kalpoko ir A. Kazanavičienės „Ąžuolo gilelė“, iliustruotą dail. Al. Sepečio. Tai gražios dovanėlės jauniesiems skaitytojams.

Iš Lietuvos Premjero Vlado Mirono deklaracijos

Šio mėn. 23 dieną Lietuvos Seime ministeris pirmininkas kun Vl. Mironas perskaitė naujos vyriausybės vardu deklaraciją, kurioje plačiai apibūdino Lietuvos vidaus ir užsienio politiką.

Kalbėdamas apie vidaus politiką, premjeras pradžioje apibūdino bendrą Lietuvos padėtį, po to smulkiai nupasakojo krašto gynimo, švietimo, teisingumo, žemės ūkio ir finansų reikalus.

Palietęs Lietuvos užsienio politikos reikalus, premjeras tarp kitko pareiškė:

„Ne mes vieni esame maža tauta. Panašių tautų yra daug. Jų visų nepriklausomybės pati svarbioji garantija yra jos pačios. Ir jos nesisieloja dėl tų garantijų menamojo silpnumo. Priešingai, tos jų, kurios nepriklausomojo gyvenimo patyrimą turi žymiai ilgesnį, kaip mes, visados vengė ir tebevengia vienašališkos globos, nes tokia globa stato mažąsias valstybes į pavojingą padėtį iš pusės tokių veiksnių, kurie ją galėtų suprasti, kaip nukreiptą prieš juos. Žinoma, valstybės negyvena nuo kitų izoliuotos, įvairūs bendri interesai jas tarpusavyje sieja ir skatina bendran veikiman, kai tokie interesai būna paliesti. Lietuva, aiškiai suprasdama savo geografinę padėtį, turi pirmiausia pasitikėti savimi, savo tautos vieningumu ir kietu nusistatymu išlikti gyva laisva, nepriklausoma. Ji labai aiškiai supranta, kad svarbiausias jos užsienio politikos veiksnys yra ne kas kita, kaip vidujinis stiprėjimas, savo atsparumo ugdymas, atskiro piliečio išauklėjimas tvirta, sąmoninga, jokioms vilionėms, jokiems suvedžiojimams nepasiduodančia asmenybe.

Nebus suklysta sakant, kad šiuo metu labiau negu kada anksčiau užsienio ir vidaus politika Lietuvai susisieja į vieną darnų junginį.

Šitaip realiai savo krašto padėtį suprasdama, vyriausybė jau kuris laikas daro nuoširdžių ir energingų pastangų taip susitvarkyti su kaimynais, kad jiems nebūtų kokių abejonių dėl jos laikysenos, o taip pat kad nebūtų tokių reiškinių, kurie mūsų kaimynus erzintų ar užgautų.

Šita linkme eidama, Lietuva drauge su *Estija ir Latvija* sutarė vienodą neutralumo įstatymo tekstą ir apsiėmė jį kiekviena savo krašte paskelbti. Šito įstatymo projektą vyriausybė netrukus pateiks Seimui, prašydama jį priimti.

Vyriausybės pastangos, kurių ji padarė ta pačia linkme *Lenkijos atžvilgiu, neliko be atbalsio.* Vakar (XII.22 d.) pasirašėme prekybos sutartį su Lenkija ir turime pagrindo laukti, kad toji sutartis teigiamai atsilieps Lietuvos ūkiniame gyvenime, ypač jos vieninteliam uostui.

Mūsų santykiuose su Vokietija, kaip visi žinome, labai svarbų vaidmenį turi Klaipėdos reikalai. Dėl tų reikalų iš Vokietijos pusės buvo reikšta mums eilė pageidavimų, kurių išpildymas, kaip mums buvo patikrinta, ne tik mūsų saugumo nesumažins, bet dar jį padidins. Tuos pageidavimus mes įvykdėme, ir jau Klaipėdos krašto naujo seimelio rinkimai ėjo naujomis apystovomis. Dabar rinkimai yra jau praėję ir yra pagrindo laukti, kad su jais baigsis daug kur dėl jų pasireiškęs nerimas.

Vyriausybė tiki, kad naujasis seimelis drauge su kitais autonominiais valdžios organais lojaliai bendradarbiaus su valstybe ir su jos vyriausybe ir kad tuo būdu bendras gyvenimas ir sugyvenimas įeis į normales vėžes.

Vyriausybė yra nusistačiusi pati išlyginti dalį klausimų, dėl kurių praeityje yra pasireiškęs nuomonių skirtumas.

Dėl kitų klausimų ji yra pasiūliusi, kad abiejų pusių juristai draugiškai juos apsvarstytų ir pasistengtų surasti abiem pusėm priimtiną ir naudingą visai valstybei sprendimą. Tuo būdu turėtų išnykti priežastys, kurios praeityje sukeldavo nesutarimų santykiuose tarp vyriausybės ir autonominės valdžios.

Autonominis statutas turi likti ir lieka tų santykių pagrindu.

Mums kartais gali rodytis, kad *tie reikalai, kurie mūsų valstybei* yra pirmos eilės, turi ir kitoms valstybėms lygiai tiek rūpėti, kaip ir mums patiems. Toks manymas nėra pagrįstas, nes kitos valstybės, ypač didžiosios, turi plačių savo interesų ir tokių, kurie tam tikrais momentais užima jų svarbiausią dėmesį.

Todėl, jei mūsų diplomatinės pastangos ne visada duoda rezultatų tokiu greitumu, kurio dažnas iš mūsų tautiečių pageidautų, tai dar nebūtų pagrindo manyti, kad arba tų pastangų nedaroma, arba kad jos daromos delsiant. Kita vertus, diplomatinės veiklos pagrindinis pradas yra kaip tik diskretiškumas, vadinasi, nėra galimumo apie kiekvieną tokią pastangą, apie jos turinį, apie jos raidą skelbti viešai, nes toks skelbimas galėtų pakenkti pačiam reikalui ir net suardyti kalbamąsias pastangas“.

Dabar rinksime valsčiaus tarybas

Lapkričio ir gruodžio mėnesį beveik visame mūsų krašte įvyko rinkimai į seniūnijų tarybas. Dabar artinasi antrieji labai svarbūs rinkimai, kurių, reikšmė, galima sakyti, yra didesnė, negu pirmųjų.

Turime galvoje *rinkimus į valsčių tarybas*. Pagal įstatymą seniūnijų tarybininkai išrenkami tam, kad jie vėliau išrinktų valsčių tarybininkus. Taigi išrinktieji seniūnijų tarybininkai greitu laiku rinks valsčių tarybininkus. Šie valsčių tarybininkai sudarys valsčių tarybas, kurios, išrinkusios vaitus ir jų padėjėjus, tvarkys visus valsčiui pavestus reikalus. Be to, valsčiaus tarybininkai rinks atstovus į apskrities seimelį.

Dėl to šie antrieji rinkimai ir yra labai svarbūs. Ruošiantis prie jų reikia visiems seniūnijų tarybininkams žinoti, kad jie privalo išrinkti tokius valsčiaus tarybininkus, kurie gerai nusimano, kokias teises ir pareigas turi valsčiaus taryba, kurie yra sumanūs, energingi, gali ir moka ginti gyventojų tautinius ir ūkinius reikalus. Dėl to reikia vengti tokių valsčiaus tarybininkų, kurie per tarybos posėdžius bijo prasižioti, nesupranta, kokie reikalai svarstomi, nežino, kas valsčiuje darosi. Tokie tarybininkai galima pavadinti pelų maišais, kurie valsčiaus tarybos posėdžiuose dalyvauja tik tam, kad pakeltų ranką, nežinodami už ką balsuoja, ką nutaria. Po šių rinkimų tokie nevykę tarybininkai turėtų visai pranykti. Jie į valsčiaus tarybas gali nepakliūti, jeigu tik seniūnijų tarybininkai pasistengs tokių nerinkti. Tai svarbiausia seniūnijų tarybininkų pareiga. Jeigu mūsų seniūnijų tarybininkai atliks ją sąžiningai, stropiai, tai galėsime viešai pasakyti, kad mūsų kaimo gyventojai yra jau sąmoningi, pribrendę dalyvauti visuomeniškoje, viešoje veikloje ir sugeba savo reikalus tinkamai atstovauti ir ginti. Siekiant šio tikslio, reikia stengtis gerai įvykdyti rinkimus į valsčiaus tarybas.

Kiek ir kada bus renkami valsčiaus tarybininkai, turi pranešti, viešai paskelbti vaitas. Pranešime esti pažymėta, ar valsčius dalinamas į rinkimų apygardas, ar visas valsčius sudaro vieną rinkimų apygardą. Apygardų skaičių ir kurios seniūnijos įeina į kurią apygardą — nustato apskrities storasta. Ta pati seniūnija negali būti paskirta į kelias apygardas, vadinasi, visa seniūnija turi būti priskirta tiktai vienai rinkimų apygardai.

Nepadalintame į rinkimų apygardas valsčiuje valsčių tarybininkus renka valsčių rinkimų kolegijos, tai yra, **to valsčiaus seniūnijų tarybininkai, delegatai tų seniūnijų, kurios savo tarybų neturi ir to valsčiaus šaltyšiai ir jų pavaduotojai**. Jeigu valsčių storasta padalina į rinkimų apygardas, tai valsčių tarybininkus renka apygardų rinkimų kolegijos, kurias sudaro tie patys asmens, kaip ir aukščiau minėti, būtent: tos apygardos seniūnijų tarybininkai, delegatai tų seniūnijų, kurios tarybų neturi, šaltyšiai ir jų pavaduotojai iš tų seniūnijų, kurios sudaro rinkimų apygardą.

Valsčiaus tarybininku galima rinkti kiekvieną Lenkijos pilietį, kaip vyrą, taip ir moterį, kuris turi nemažiau kaip 30 metų amžiaus, gyvena tame valsčiuje nemažiau kaip vienerius metus ir turi teisę rinkti į seimą.

Kandidatų į valsčiaus tarybininkus sąrašus sudaro ir juos pasirašo rinkimų kolegijos nariai, kiekvienas savo ranka. Jeigu valsčius nepadalintas į apygardas, sąrašą gali sudaryti ir turi pasirašyti nemažiau kaip 10 valsčiaus kolegijos narių. Jeigu valsčius padalintas į rinkimų apygardas, tai sąrašą turi pasirašyti nemažiau kaip 5 tos apygardos rinkimų kolegijos nariai. Kiekviename kandidatų sąraše turi būti surašyta du kartus daugiau pavardžių (asmenų), negu turi būti išrinkta tarybininkų, nes kiek bus išrinkta tarybininkų, tiek turės būti ir jų pavaduotojų. Kandidatų sąrašai sudaromi tokiu pat būdu, kaip ir per rinkimus į seniūnijas. Kiekvienas kandidatas turi pareikšti, kad sutinka kandiduoti. Tą sutikimą gali pareikšti raštu arba žodžiu. Sutikimo raštas gali būti visai panašus, kaip ir kandiduojant į seniūnijų tarybininkus. Tas pats asmuo gali kandiduoti tik viename sąraše. Jeigu kandiduotų keliuose sąrašuose, tai bus užskaitytas tik tame sąraše, prie kurio pridėtas sutikimas su vėliausia data, o esant datoms vienodoms, kandidatas visai išbraukiamas iš visų sąrašų. Taipgi ir kolegijos narys turi teisę pasirašyti tik vieną sąrašą. Pasirašius tam pačiam kelius sąrašus, domėn imamas tik anksčiausiai įteiktas parašas. Kiekvieno sąrašo nariai turi išsirinkti įgaliotinį.

J.

Trys mėnesiai po Miuncheno

Miuncheno konferencija ir susiję su ja dideli pasikeitimai pradėjo naują laikotarpį politiniame Europos gyvenime. Ar šis laikotarpis yra ir bus ramesnis ir laimingesnis — tai klausimas, į kurį nei vienas politikas negali atsakyti.

Tuojau po tos konferencijos, viso pasaulio spauda skelbė apie naują ramų laikotarpį, kada žmonės galės daugiau pasišvęsti mokslui, literatūrai, ramiam gyvenimui, ne kvaršins sau galvų dėl politinių klausimų. Ir tikrai daug kas manė, kad tie spėliojimai nieko neapvils. Keturių valstybių susitarimas bendrai kovoti dėl taikos ir paskirų valstybių paktai bei deklaracijos skelbė, kad ištroškusi taikaus gyvenimo žmonija gali atsidusti. Ir iš tiesų. Anglija ir Vokietija, Čemberleno ir Hitlerio parašais pasižadėjo tvirtai laikytis taikos dėsnių. Geri Anglijos ir Prancūzijos santykiai dar labiau pagerėjo po anglų ministerių kelionės į Paryžių, kur buvo tartasi dėl abiejų valstybių ekonominio, politinio ir militarinio bendradarbiavimo, kas jau žymioje dalyje gali užtikrinti taiką Europoje. Anglija pasistengė išlaikyti draugiškus santykius dar su Italija, o Prancūzija taip pat deda visas pastangas neįsivelti į konfliktus su kitomis valstybėmis.

Bet ar iš tiesų visas Europos valstybes apėmė gerų santykių įkarštis ir ar tie susitarimai turi šiokią tokią reikšmę? Deja. Kai kurie paktai jau liko bereikšmiais popierio gabaliukais. Anglų-vokiečių susitarimas nustojo savo vertės tuojau po pasirašymo, o vokiečių spauda be pertraukos puola Angliją, jos politiką ir ministerius. Italų-Prancūzų santykiai dar niekad nebuvo taip įtempti, kokie jie dabar yra. Prancūzijos-Vokietijos deklaracija, sprendžiant iš vokiečių specifiškų pažiūrų į visokius traktatus, nebus amžina.

Tiesą pasakius, gal kitaip ir negali būti, nes Vokietija niekad nenurimo ir nenurims savo reikalavimuose. Vis nauji laimėjimai yra vienas iš pagrindų hitlerininkų veiklos. O ar tų naujų reikalavimų Vokietija jau nepastatė? Noras atgauti kolonijas, kažkokios kombinacijos dėl Ukrainos, ekspansija į Rytus, Balkanus, Mažąją Aziją, o toliau net į anglų Indijas negali būti taikos veiksniais ir anksčiau ar vėliau turės privesti prie tokių sukrėtimų, kokius neseniai pergyvenome. O ar *paskutinieji Italijos* reikalavimai Prancūzijos atžvilgiu neturi bent mažoje dalyje panašių žymių į Vokietijos kolonialinius norus? Įdomu pabrėžti ir tai, kad šie reikalavimai yra panašūs į Japonijos politika.

Iš to tenka daryti išvada, kad totalinės valstybės savo pastovaus ar gal tik laikinio dinamizmo dėka negali stovėti vietoje. Jos visuomet turi būti ofenzyvoje, kas nevisuomet atitinka didžiųjų demokratijų (Anglijos ir Prancūzijos), norus. Reikia žinoti, kad visa žmonija, o ypatingai prancūzai ir turtingi, visa kuo pertekę anglai bijo karo. Kyla klausimas, ką šios didžvalstybės, atsidūrusios tokioje padėtyje, kokia buvo susidariusi prieš kelis mėnesius, darys, kaip pasielgs? Atsakymas yra vienas. Išduos savo buvusius sąjungininkus ir prietelius stipresniojo naudai. Bet tokiu būdu amžinos taikos neužtikrins. Aplinkybėse, kada visos valstybės neproporcingai ginkluojasi, kai visų jėgos pašvenčiamos karo reikalams, kai vedamos tiesiog milžiniškos ginklavimosi lenktynės, karas yra neišvengiamas.

Bet tuo tarpu, nors Europos politinė padėtis yra labai įtempta ir nors pergyvename, kaip dauguma politikų sako, Europos krizį, galime būti ramūs, nes dar valstybės nėra pakankamai pasiruošusios; jos dar neįvykdė penkmetinių, ketvirtmetinių apsiginklavimo planų, kurie reikalauja daug darbo, pinigų ir laiko. Be to, gyvena dar žmonės, kurie atmena Didžiojo karo šmėklą, valstybių viršūnėse *sėdi tokie politikai*, kai Čemberlenas ir Daladie, kurių politikos dėsnis yra — taika. Negalima taip pat manyti, kad Vokietija ir Italija būtų ištroškusios karo.

Todėl, nors dabartinė Europos politinė padėtis nėra lengva, bet, kol kas, diplomatai dar šiaip taip randa bendrą kalbą ir nors per dideles aukas siekia susitarimo. Yra tačiau baimės, kad vokiečiai, nepasitenkinę Miuncheno laimėjimais, vykdydami savo planus, gali būti toli nuėję už Vokietijos ribų, o tai ir kelia Europoje nerimą.

Bd.

• KORESPONDENCIJOS •

Antanai, Adutiškio valsč. *Švietimo reikalai.* Nuo 1930 metų vietoj uždarytos „Ryto“ mokyklos čia veikia valdinė pradžios mokykla. Jos iškaboje yra pažymėta, kad mokykla esanti su lenkų ir lietuvių dėstomomis kalbomis. Tačiau šioje mokykloje mokinąs mokytojas lietuvių kalbos nemoka ir lietuviškai nemokina. Neseniai vaikų tėvai kreipėsi į mokyklų inspektorių, prašydami, kad jų vaikai nors tikybos būtų mokinami jiems suprantama lietuvių kalba. Inspektorius atsakė, kad jų prašymas priimtas esąs valdiškam traktavimui (do urzędowego traktowania). Daugiau nieko nepaaiškinta.

Kad vaikai savo gimtos kalbos išmoktų nors tiek, kiek kiekvienam žmogui yra reikalinga, dabar tėvai pradėjo juos mokyti namie, padedant naminiam mokytojui. To mokytojo darbas yra nelengvas, nes jis diena dienon turi apeiti kiekvieno vaiko namus atskirai.

Šis kaimas tautinio susipratimo atžvilgiu nėra atsilikęs. Jis mielai skaito ir palaiko lietuviškąją spaudą. Ateina čia „Aido“ 10 egz. ir vienkartinių leidinių 4 egz.

Medinietis.

Gervėčiai, Vilniaus-Trakų apskr. *Dėl lietuvių kalbos mokykloje.* Šių metų rudenį artimo Miciūnų kaimo gyventojai du kartu siuntė savo delegacijas su atitinkamais prašymais pas Vilniaus Arkivyskupą ir Mokyklų Kuratorijon. Pas Arkivyskupą prašyta tikybos mokytoju paskirti vietos kleboną kun. Chodyką. Arkivyskupo kurijoje prižadėta prašymą patenkinti ir apie tai raštu pranešti Gervėčių klebonui. Po kurio laiko kun. Chodyka, gavęs raštą, pranešė žmonėms, kad jam atsiųstas raštas esąs nepakankamas ir dėlto jis vaikų mokyti negalįs.

Kuratorijoje prašyta:

1) sugrąžinti Gervėčių mokykloje lietuvių kalba tikybos pamokas, kurias mokyklos inspektorius šiais mokslo metais panaikino,

2) pakeisti pamokų suskirstymą mokykloje taip, kad norintiems mokytis lietuvių kalbos ir tikybos lietuvių kalba nereikėtų visada laukti po 3 4 valandas,

3) paskirti lietuvių kalbos mokytoju kitą mokytoją, kuris gerai mokėtų lietuvių kalbą.

Vilniaus Mokyklų Kuratorija atsiuntė raštą Nr. I-41388/38, kuris skamba šitaip:

„Atsakydama į šių metų IX 23 ir X. 25 d. Miciūnų kaimo gyventojų prašymus, Kuratorija paaiškina, kad viešoje pradžios mokykloje Gervėčiuose lietuvių kalbos ir tikybos lietuvių kalba mokinimas yra užtikrinta tiems vaikams, kurių tėvai to nori.

Išvardintų dalykų mokymas gali būti tiktai pasibaigus visų vaikų pamokoms, ir tai dėlto, kad visi vaikai neturėtų pertraukos normaliame kasdieniniame mokyklos darbe.

Nors p. Pasierbówna ir žino lietuvių kalbą, tačiau p. Vilniaus Rajono Mokyklų Inspektorius stengsis ją pakeisti mokytoju, kuris laisvai gali šią kalbą vartoti“.

Kaip greit bus visa tai įvykdyta, gal pamatysime po Naujųjų Metų.

Tėvas.

Kampuočiai, Suvalkų apskr. *Spaudos savaitė.* Šiemet nelengva buvo paminėti spaudos savaitė. Mat, kai nebėra jokios organizacijos, tai nėr kam daryti susirinkimai Bet vis dėlto šis tas buvo bandoma. Labiau susipratę lietuviai ėjo iš pirkios į pirkią ir ragino išsirašyti lietuvių leidžiamus laikraščius. Kai kur žmonės ir išsirašė.

— Gruodžio 12 d. čia buvo šiurpulingas įvykis. Vietos lietuvė gyventoja Elena Pečiulytė ėjo iš Punsko namo. Kampuočiuose ją pasitiko iš Pelelių "osadnikas" Brazauskas. Tarp jų įvykęs kažkoks ginčas (sako dėl meilės) ir Brazauskas Pečiulytę sunkiai sužeidė.

Dabar ji guli Suvalkų ligoninėje, o jis sėdi Suvalkų kalėjime.

Žinąs.

Rusiškė, Švenčionių apskr. *Daro pažangą.* Rusiškės kaimo gyventojai yra susipratę lietuviai. Jie prenumeruoja beveik visus Vilniaus lietuvių laikraščius. „Aido“ gauna 9 egz.

Čia yra tik vienas nelietuvis ūkininkas. Jis dažnai nutveria „pasiskaityti“ lietuvių laikraščius ir paskiau neatiduoda Suplėšo, sunaikina ir pasako visai jų neturėjęs...

Malonu pažymėti, kad Rusiškės lietuvės merginos pradeda susiprasti. Jos dabar su visokiais nepatikimais „poneliais“ jau nebesusideda. Tėvams ir visam kaimui dabar net ant širdies lengviau pasidarė.

Rudis.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą“?

KRONIKA

Užjūrio broliai atsiuntė pasveikinimą

Prieš pat Kalėdas „Aido“ redakcija gavo iš *Amerikos Lietuvių Sporto Komiteto* šitokią telegramą: „*Mūsų draugams užjūry siunčiame geriausius linkėjimus laimingų ir sėkmingų Naujųjų Metų*“.

Taip pat panašaus turinio sveikinimo telegramą atsiuntė ir žymus Amerikos lietuvių veikėjas adv. Bagdžiūnas.

Steigiama Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugija

Kaip buvo pranešta, Vilniaus Vaivadijos Įstaiga Vilniaus lietuviams yra pasiūlusi paruošti naujos mokslinio pobūdžio draugijos įstatus, kuriuos prižadėjo patvirtinti ir naujajai draugijai atiduoti uždarytosios Lietuvių Mokslo Draugijos turtą. Vilniaus lietuvių visuomenė šį klausimą apsvarstė ir nutarė vietoj uždarytosios Lietuvių Mokslo Draugijos Vilniuje įsteigti *Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugiją*. Išrinkto ji komisija įstatus jau paruošė ir gruodžio 24 d. įteikė juos Vilniaus Vaivadijos Įstaigai patvirtinti. Įstatus pasirašė 15 išrinktų steigėjų.

Mūsų visuomenė naujos mokslo draugijos laukia su dideliu susidomėjimu. Ji tikisi, kad šios draugijos įstatų patvirtinimo, o kartu ir uždarytosios Lietuvių Mokslo draugijos nepaprastai brangaus turto grąžinimo klausimas būsiąs išspręstas greičiausiu laiku.

Mūsų svečiai

— Gruodžio 27 d. iš Kauno atvyko į Vilnių „Lietuvos Aido“ vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas vilnietis Simas Aleksynas - Aleksandravičius, kuris Lenkijos pasiuntinybėje Kaune yra gavęs vizą atvažiuoti į Vilnių keturioms dienoms.

— Prieš Kalėdas porą dienų Vilniuje viešėjo ir buvo atsilankę „Aido“ redakcijoje iš Kauno atvykęs Lietuvos telegramų agentūros „Eltos“ redaktorius kalbininkas Viktoras Kamantauskas su ponia. Be to, buvo atsilankę Kaune, Vytauto Didžiojo Universitete, studijuoją amerikiečiai lietuviai studentai: Edvardas Styra, Salomeja Aleksėjūnaitė ir Albinas Ažiukas. Pastarieji svečiai Kalėdų šventes praleido Vilniuje. Taip pat į „Aido“ redakciją buvo atsilankęs per Kalėdas Vilniuje viešėdamas buv. ilgametis „Lietuvos Aido“ kultūrinio priedo redaktorius literatas kritikas — Stepas Vikintas-Povilavičius.

„Varpo“ choras jau Kaune

Vilniaus lietuvių „Varpo“ choro dalyviai, pagaliau, prieš Kalėdas gavo leidimus ir Kalėdų antros dienos rytą traukiniu išvažiavo Kaunan. Išvažiavo daugiau kaip 50 choristų. Chorui vadovauja jo organizatorius ir nuolatinis vedėjas Julius Sinius.

Kauno laikraščiai rašo, kad Kauno geležinkelio stotyje „Varpo“ chorą pasitikę Lietuvos chorų ir organizacijų atstovai. Išlipusius iš vagono choristus kauniečiai apdovanoję gėlėmis.

Tą pačią dieną choras giedojo Įgulos bažnyčioje. Vakare Vilniaus choristams tėms pagerbti buvo surengtas priėmimas, kuriame dalyvavo ir nuoširdžias kalbas pasakė dainos, muzikos ir įvairių organizacijų atstovai. Kitą dieną, t. y. antradienį, „Varpo“ choras koncertavo Kauno radiofone. Padainavo keletą dainų. Gruodžio 30 d. choras koncertuos Kauno valstybiniame teatre.

Suimti du lietuviai

Mums praneša, kad prieš Kalėdas Melagėnų policija suėmusi to paties valsčiaus Kirkučių kaimo gyventoją lietuvį mokytoją Petrą Čibirą ir Lukšiškės viensėdžio kaimietį Feliksą Misiūną. Suimtieji dabar laikomi Švenčionių kalėjime. Suėmimo priežastys nežinomos. Kai kas mano, kad tai įvykę ryšium su savivaldybių rinkimais.

Uždaroma „Kultūros“ Draugijos mokykla

Jau yra suėję 10 metų, kai Vilniuje veikia Lietuvių Švietimo „Kultūros“ Draugijos privatinė pradžios mokykla. Nuo kelerių metų ji buvo Vilniuje vienintelė lietuvių privatinė mokykla. Kitos privatinės mokyklos Vilniaus lietuviai neturi.

Gruodžio 22 d. „Kultūros“ Draugijos valdyba gavo Vilniaus Mokyklų Kuratoriaus pranešimą, kad nuo 1939 m. rugpiūčio 31 dienos jos mokykla Vilniuje būsianti uždaryta. Uždarymo priežastys: a) netinkamas butas, b) per maža pagalbinių mokinimo priemonių, c) „Kultūros“ D-ja neišaiškinusi, iš kur imanti mokyklai išlaikyti lėšų.

Vilniuje lankėsi Amerikos žurnalistas

Prieš Kalėdas į Vilnių trumpam laikui buvo atvykęs trijų didelių New Yorko žurnalų: „New Yorker“, „Ken“ ir „Esquire“ bendradarbis *Robertas Sellmeris*. Būdamas Vilniuje, jis domėjosi vietos lietuvių gyvenimu ir buvo atsilankęs „Aido“ redakcijoje. Kaip žinia, R. Sellmeris gruodžio 11 dieną Klaipėdoje buvo autonominės vokiečių policijos sulaikytas ir smarkiai sumuštas.

Kauniečių lenkų ekskursija

Prieš kelias dienas į Vilnių atvyko Kauniečių lenkų mokytojų suorganizuota ekskursija — iš viso apie 30 asmenų. Ekskursijai vadovauja lenkų gimnazijos Kaune direktorius Vialbutas.

Dalis ekskursijos dalyvių pasiliko Vilniuje, kita dalis išvažinėjo į kitus miestus. Ekskursija grįšianti Kaunan po 10 dienų.

Konservatorijos mokinių koncertas

Vilniaus lenkų laikraščiai plačiai aprašo gruodžio 18 d. įvykusį konservatorijos mokinių koncertą. Kai kurie pažymi, kad pianistų klasės mokinių tarpe geriausiai pasirodęs lietuvis A. Karužas, kuris su pasisekimu atlikęs Lišto rapsodiją. Esą jis jau turįs labai gerų techninių galimumų, vyrišką jėgą ir gilų toną.

Tikisi gausią pinigų

Šių metų pavasarį Vilniuje buvo pradėta „tvarkyti“ Katedros Bazilikos aikštė: išrauta, išnaikinta buvusio sodnelio didesnė dalis medžių, krūmų ir nukasta dalis žemės. Toliau darbas per visą vasarą nepastūmėtas nė per sprindį. Daug kam buvo neaišku, kodėl taip karštai buvo pradėta ir taip greitai susilaikyta. Pagaliau, dabar paaiškėjo, kad aikštei sutvarkyti pritrūkę pinigų. Na, bet netrukus gal ir šiam reikalui susirasią pinigų. Vilniaus viceburmistras Nagurskis šiomis dienomis buvo Varšuvoje, kur Darbo Fondas jam pažadėjęs tos aikštės tvarkymui paskirti 600.000 auksinų.

Vadinasi, tuo tarpu dar pažadai.

Didelis — 300 puslapių, gausiai iliustruotas

Ūkininkų Kalendorius

jau pardavinėjamas **„Aido“** redakcijoje, lietuviškuose knygynuose **Vilniuje (Dominykonų g-tvė Nr. 12 ir Aušros Vartų Nr. 17)** ir provincijos kooperatyvuose.

Kaina 50 sk.

„Ūk. Kalendoriaus“ platintojai kalendorių didesniais kiekiais gali užsisakyti „Aido“ administracijoje.

Lietuvos Lenkijos prekybos sutarties pasirašymas gruodžio 22 dieną. Sutartį pasirašo Lenkijos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Lietuvai Charvatas, greta jo Lietuvos užsienių reikalų ministeris J. Urbšys.

Gruodžio 22 dieną užsienių reikalų ministeris Urbšys ir Lenkijos pasiuntinys Charvatas kartu su Lietuvos ir Lenkijos delegacijų pirmininkais: Norkaičiu ir Všelakiu, pasirašė Lietuvos Lenkijos prekybos sutartį. Pasirašant dalyvavo užsienių reikalų ministerijos generalinio sekretoriaus laikinai einąs pareigas įgaliotas ministeris Bizauskas, Lenkijos skyriaus vedėjas dr. Mačiulis, užsienių reikalų ministerio sekretorius dr Daukša, protokolo sekretorius Deksnys ir abiejų delegacijų nariai.

Prekybos susitarimas paremtas didžiausio palankumo principu. Jame yra ir kitų nuostatų, jų tarpe tokių, kuriais tvarkomi komivojažerų, kilmės liudijimų ir navigacijos klausimai.

Susitarime taip pat yra sąrašai prekių, kurios gali būti eksportuojamos ar importuojamos, ir kurių vertė prašoka 14 miljonų litų. Mokėjimai už importuotas prekes bus daromi laisva valiuta. Prekyba tarp abiejų kraštų turi būti išlyginta. Be to, numatyta kas šešeri mėnesiai numatyta savitarpio mainų išlyginimo kontrolė.

Išskyrus tuos klausimus, susitarimu nustatoma savitarpio tranzito sistema, tarp kitko, ir transportas Lenkijos prekių, ypač miško medžiagos vandeniu ir geležinkeliu Klaipėdos uosto link.

Derybos praėjo geros kaimynystės ir savitarpio pasitikėjimo dvasia. Tenka tikėtis, kad prekybos susitarimas bus pagrindu gerų ir patvarių ekonominių santykių tarp abiejų kraštų.

Abiejų valstybių spauda palankiai įvertina pasirašytą sutartį.

KARAS KINIJOJE

Japonai praneša savo laimėjimų santrauką. Pagal jų pranešimą, japonų kariuomenei pasisekė užimti beveik pusę Kinijos ploto su 170 milijonų gyventojais. Per visus mūšius jiems esą pasisekė atimti iš kinų apie 1800 didesnių ir mažesnių patrankų, daugiau kaip 500 tankų ir daugiau kaip 11.000 kulkosvaidžių. Mūšiuose japonai esą paklojęę apie 47.000 karių, Kinai – 800.000.

Karo veiksmai eina visoje Kinijoje. Jie ypač atkaklūs prie Kantono. Podraug pranešama, kad eina derybos dėl paliaubų, kurios galinčios pasibaigti taikos sutartimi. Japonai jau nestato tokių griežtų sąlygų ir, atrodo, linkę derėtis ir su Čangkaišeku.

KARAS ISPANIJOJE

Kūčių dieną nacionalistai pradėjo pulti vyriausybininkus prie Segre upės (Katalonijoje) ir Estramadūroje. Jų štabas praneša, kad prie Segre upės nacionalistai pralaužė vyriausybininkų frontą ir pasistūmėjo priekin. Iš Rymo pranešama, kad gen. Franko tam puolimui yra surinkęs 6 korpusus savo kariuomenės ir kad, be to, mūšiuose dalyvauja vienas italų korpusas. Ir jam bene pasisekė praskinti sau kelią ir nueiti 24 kilometrus Katalonijos gilumon.

Mūšiai ėjo per pirmą ir antrą Kalėdų dienas. Vyriausybininkai priversti buvo pasitraukti ir užleisti savo pozicijas priešui. Besitraukdami jie paliko nemaža sužeistųjų ir patekusiųjų nelaisvėn.

Apie šiuos mūšius savo pranešimuose mini ir vyriausybininkai. Jie tik praneša, kad jiems daug kur pasisekė nacionalistų puolimus atremti. Tačiau ir iš jų pranešimo matyti, kad šiuo metu Ispanijoje eina lemiamieji mūšiai, kuriuose ypač veikliai dalyvauja aviacija ir kavalerija.

Reikalinga virėja ir jos padėjėja

Kreiptis į Lietuvių Ligoninę (Mickevičiaus g. 33) pas šeimininką.

Įvairu-įdomu

Per Naujus Metus radijas pasaulį sveikins varpų garsais

Ateinančių metų sveikinimas visam pasauliui bus transliuojamas iš Berlyno radijo stoties. Iš čia tą sveikinimo programą persitransliuos viso pasaulio radijo stotys. Šiuo kart visų bus vienoda programa, bet ji bus įvairi. Kiekviena tauta savo sveikinimą perduos varpų muzika. Prieš tai sveikinimo žodžiai bus pasakyti tos tautos vardu prancūziškai ir savo kalba. Kauno programą sudarys Karo Muziejaus varpų muzika.

Lietuvos laivą ištiko pavojus

Lietuvos Baltijos Lloydas neseniai Norvegijoje nupirko naują laivą Lietuvos jūros prekybos laivynui. Tai jau vienuoliktas laivas, ir pats didžiausias. Jam davė „Panevėžio“ vardą. Į Norvegiją nuvyko iš Klaipėdos kapitonas Marcinkus su keliais jūreiviais. Laive buvo iškilmingai pakelta Lietuvos vėliava, pasiimta kuro ir maisto atsarga, ir „Panevėžys“ leidosi į kelionę. Tačiau Klaipėdoje jo ilgai teko laukti.

Paaiškėjo, kad laivui teko pergyventi retų laivininkystėje ir šiurpių nuotykių. Šiaurės ir Baltijos jūrose siautė gana didelės audros ir buvo apgaubęs tirštas rūkas. Laivas ilgai negalėjo įplaukti į bet kurį uostą. Galop, laive pritrūko kuro, ir jį jūros bangos pradėjo nešti savais keliais. Pradėjo grėsti pavojus, kad „Panevėžys“ gali būti kur užneštas ant sėklumos ir sudaužytas. Ilgiau užtrukęs jūroje, laivas pritrūko ir maisto. Laivo įgula atsidūrė labai nejaukioje padėtyje.

Laivas, laimei, turi radijo siųstuvą ir priimtuvą, taigi gali susikalbėti su uostais. Laivas per radiją nuolat pranešė į Klaipėdą apie savo išgyvenimus. Laivui „Kaunui“, plaukiančiam iš Londono į Klaipėdą, buvo duotas parėdymas surasti „Panevėžį“ ir suteikti jam pagalbą. Bet prisibijoma, kad „Kaunas“, jei jūra neaprims, negalės prie „Panevėžio“ prisiartinti ir jam pagalbą suteikti. Nelaimės ištiktam laivui, kaip tiktai jis bus surastas, pagalbą suteikti yra pasirengę ir Dancigo didieji jūrų vilkikai. „Panevėžys“ jau išgelbėtas.

Pernai apie šį laiką plaukė į Klaipėdą Graikijoje nupirktas laivas „Neringa“, kuris ties Neringos kopomis užsėdo ant seklumos ir nuskendo. Dabar „Panevėžys“ buvo patekęs į diktą pavojų.

NAUJAUSI PRIIMTUVŲ MODELIAI

RADIJO ELEKTRIT

1939 metams

Kordial Allegro Fidelio

kintamajai srovei
geriausi baterinlai
Foto aparatai „Kodak“.
Taip pat parduodami firmos „Niemen“ dviračiai ir įvairios siuvamosios mašinos.
Visa tai galima gauti pas

R. MILERĮ

IGNALINOJE — Geros pirkimo sąlygos

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59.
Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca i redaktor **Ludwik Cycenas**.
Leidėjas ir redaktorius **Liudvikas Cicėnas**.

Drukarnia „RUCH“ Wilno, ul. Tatarska 6. Telef. 21-83.
„RUCH“ spaustuvė Vilnius, Totorių g. 6. Telef. 21-83.